

REVIEW: MARITTA KOCH-WESER, SCOTT GUGGENHEIM, EDS. SOCIAL DEVELOPMENT IN THE WORLD BANK. ESSAYS IN HONOR OF MICHAEL M. CERNEA

Marian ZULEAN & Andrada NEDELICU

Universitatea București
University of Bucharest

Personal e-mail: marian.zulean@faa.unibuc.ro; andrada.nedelcu@s.unibuc.ro

REVIEW: MARITTA KOCH-WESER, SCOTT GUGGENHEIM, EDS. SOCIAL DEVELOPMENT IN THE WORLD BANK. ESSAYS IN HONOR OF MICHAEL M. CERNEA

Abstract: The main goal of this review is to present a book that describes the recent history of the World Bank and the contribution of Michael M. Cernea (a sociologist of Romanian origin) to the organizational transformation and adaptation of the World Bank missions. The book is organized in three parts and world-known personalities and World Bank specialists explain not only the organizational adaptation of the World Bank and the way in which social sciences contributed to the structuring of public policies, but also the influence that a social scientist - Michael M. Cernea - had on those processes.

Keywords: World Bank, social development, Michael M. Cernea, applied sociology, development anthropology.

Citation suggestion: Zulean, Marian; Andrada, Nedelicu. „REVIEW: Maritta Koch-Weser, Scott Guggenheim, eds. Social Development in the World Bank. Essays in Honor of Michael M. Cernea”. *Transilvania*, no. 1-2 (2022): 129-131.
<https://doi.org/10.51391/trva.2022.01-02.17>.

Scopul acestei recenzii este de a prezenta publicului român o carte ce înfățișează istoria Băncii Mondiale, dar și contribuția celui mai cunoscut sociolog român din afara țării, Michael M. Cernea, la adaptarea misiunii și politicilor Băncii Mondiale.¹ Cartea, apărută la prestigioasa editura Springer în anul 2021, este inedită prin faptul că își propune să documenteze modul în care concepte specifice științelor sociale aplicate pot să îmbunătățească politicile de dezvoltare și, în final, calitatea vieții oamenilor. Michael M. Cernea este sociologul român (primul sociolog angajat de către Banca Mondială, în 1974) care a influențat atât organizația respectivă, cât și ideile și politicile Băncii Mondiale. Deși subiectul cărții este reprezentat de transformările organizaționale și adaptarea politicilor sociale ale Băncii Mondiale, „firul roșu” ce străbate întreaga carte este dat de biografia și contribuțiile teoretice și practice ale lui Michael M. Cernea. Abordarea acestei recenzii este subiectivă: după o prezentare descriptivă a capitolelor și a conținutului vom pune accent pe câteva elemente

inedite legate de contribuția lui Cernea. Când avem ca autori personalități mondiale de genul directorului Băncii, James Wolfensohn, Leif Christofersen (șeful Diviziei de Dezvoltare Rurală, care l-a recrutat pe Cernea), Charles Weiss (Science and Technology Adviser), Ismail Serageldin, Huw Evans or Jonathan Brown, alături de colegii din departamentul de sociologie (Sociological Group) vorbind elogios despre Michael M. Cernea și despre contribuțiile sale, atunci abordarea nu poate fi decât subiectivă, făcând publicul român mândru, iar pe cercetătorii și profesorii de științe sociale și de politici publice măcar curioși.

Cartea este structurată în patru părți. Prima parte oferă o perspectivă asupra modului în care profesorul Cernea a fost angajat și cum a reușit să facă față ostilității și birocrăției organizației ca, mai apoi, să implementeze programe de dezvoltare socială în interiorul Băncii Mondiale. Cea de-a doua parte trece în revistă provocări reale, experiențe profesionale personale din diferite regiuni, care au condus

la obținerea unor practici de dezvoltare generale în urma analizelor empirice ale cunoștințelor sociale. A treia parte aduce în atenție controversele și provocările întâmpinate de Banca Mondială și de personalul său în proiectele de relocare și problemele de etică ridicate de această situație. Ultima parte prezintă succint biografia lui Michael M. Cernea.

Creșterea cererii de analize sociale în cadrul Băncii Mondiale

Primul capitol rezumă colaborarea lui Michael M. Cernea cu Banca Mondială, angajarea acestuia ca prim sociolog în cadrul organizației și modul în care contribuie la schimbarea unei agenții mondiale. El este descris ca lider, dar și ca agent al schimbării. Sociolog cu experiență, a știut să aplice politici sociale și să consolideze politici de dezvoltare socială, influențând misiunea Băncii Mondiale către reducerea sărăciei și creștere economică. Din poziția de prim sociolog al băncii, ajunge să câștige încrederea colegilor și să facă înțeleasă utilitatea cercetărilor sale. Astfel, începe o campanie de lobby prin care susține angajarea mai multor sociologi și antropologi în organizație. A fost o luptă grea pentru a introduce științele sociale într-o bancă dominată de economiști și ingineri. El explică motivele pentru care banca are nevoie de o analiză socială a proiectelor pe care le finanțează. Astfel, profesorul Cernea pune bazele Diviziei de Dezvoltare Rurală în interiorul băncii și se ocupă de reformele agrare, de dezvoltarea agriculturii și de dezvoltarea urbană, a locuințelor, din diverse regiuni.

Cernea este descris de colegii cu care lucra ca fiind un lider, dar și om de echipă, capabil să rezolve probleme aducând alternative funcționale, dând dovadă de inventivitate socială și capacitatea de a gândi în termeni politici. El este liderul și purtătorul de cuvânt al comunității de sociologi și antropologi ai băncii. Prin demersurile sale, el contribuie la eficientizarea politicilor de dezvoltare. Susține că politicile sociale sunt menite să repare situații în care oamenii nu sunt tratați bine și pentru acest fapt se ocupă de justiția socială a comunităților din regiuni finanțate. Michael M. Cernea reușește să crească capitalul social al băncii de la un sociolog, în anul 1974, la 160 de sociologi și antropologi, în anul 1990.

Dezvoltare socială

Cea de-a doua parte este bazată pe mărturia mai multor personalități importante din bancă, sociologi și antropologi recunoscuți, care au făcut echipă cu Michael M. Cernea și care au avut experiența muncii de teren. Aceștia prezintă din perspectiva experiențelor personale, pe teren, derularea cercetării socio-antropologice; astfel se consideră că știința începe cu aplicarea ei, iar fiecare proiect este un proces social ce implică o multitudine de actori sociali de care trebuie să se țină cont. Rolul sociologilor, prin munca lor de teren, este de a trasa calea acțiunii sociale și de a include în proiect variabile precum organizarea socială și culturală. Un pas important de depășit în interiorul Băncii Mondiale de către sociologi și antropologi a fost reprezentat de egocentrismul economic și

tehnic al acestor două părți principale ale băncii. Mai exact, s-a dovedit că proiectele exclusiv economic-tehnice eșuează pentru că nu țin cont de latura de dezvoltare socială. Ideea de bază fiind că nu este suficient să ai o tehnologie corectă dacă nu ai și infrastructură socială pentru ea.

Concluziile celor implicați se întrepătrund prin identificarea unor trăsături comune, precum necesitatea de a integra actorii sociali în dezvoltare și de a introduce modele de organizare socială în cercetarea aplicată. Doar așa apare schimbarea realității sociale. Este esențială dezvoltarea politicilor, iar Michael M. Cernea este primul care scrie *Politica de Relocare*, aceasta fiind adoptată de Banca Mondială în 1980 și extinsă apoi la nivel global, prin însușirea acesteia de către diverse guverne membre. Mărturiile acestora prezintă experiențele pe teren ca o cooperare interdisciplinară, unde partea lor era aceea de a facilita observarea participativă, cercetarea empirică și de a contribui semnificativ la găsirea de soluții pentru provocările sociale.

Relocarea populației

Cea de-a treia parte se concentrează în jurul ideii de relocare a populației și descrie anumite comunități și daunele provocate societăților de acolo. Astfel, strămutarea este descrisă ca un proces forțat, ce are loc în urma proiectelor de dezvoltare finanțate de bancă. Riscurile descoperite în urma studiilor de caz din diferite țări evidențiază că relocarea involuntară reprezintă o problemă de relevanță mondială. La toate acestea, se adaugă și problema refugiaților dislocați în urma conflictelor militare care prezintă aceleași caracteristici. Situația acestor grupuri vulnerabile reprezintă o problemă globală. Efectele sunt ușor de identificat: pierderea terenurilor, destrămarea comunităților, imposibilitatea îndeplinirii nevoilor de bază. Pe scurt, riscul multilateral al sărăciei este identificat de M. Cernea ca fiind inevitabil în rândul acestor comunități.

Întrebarea ridicată în urma acestei situații este: care este răspunsul la această patologie a dezvoltării? Michael M. Cernea este cel care propune politici publice de combatere a acestei patologii și alcătuiește un model numit IRR. Acesta evidențiază existența anumitor concepte precum nedreptatea socială și justiția socială, explicând guvernelor vizate că lipsa atenției pe aceste zone poate distruge progresele economice. Prin toată cariera sa la Banca Mondială, Michael M. Cernea dovedește că este un om de bază, merit să aducă schimbare și să ajute la înțelegerea mai aprofundată a problemelor globale cu care se confruntă omenirea. Contribuția acestuia ca teoretician este clar marcată de îmbunătățirea și schimbarea anumitor politici și filosofii ale băncii, oferind un model pentru toate instituțiile guvernamentale interesate să îl urmeze. Meritele lui Michael M. Cernea sunt atent identificate, relatate și omagiate de foștii săi colegi și colaboratorii prin intermediul acestui volum. Însă autorii acestei recenzii ar vrea să scoată în evidență câteva momente inedite. Deși Michael M. Cernea este membru al Academiei Române și *doctor honoris causa* al câtorva universități din România, precum și deținător al Premiului Opera Omnia al Societății Sociologilor Români, considerăm

ca unele contribuții nu sunt îndeajuns cunoscute în contextul adaptării politicilor Băncii Mondiale, iar volumul prezintă celor interesați tocmai această dimensiune instituțională internațională a personalității sale.

Printre contribuțiile care au schimbat fundamental paradigma Băncii Mondiale am vrea să evidențiem influența cărții *Putting People First: Sociological Variables in Development* (editată în 1998 și 1991), care prezintă modelul teoretic al riscurilor de sărăcire și de reconstrucție a climatului existențial (Impoverishment Risks and Reconstruction model, IRR). Acesta nu este locul unei prezentări detaliate ale acestor contribuții, dar detalii despre ele se pot găsi în cele două

capitole ale lui Michael M. Cernea din această carte, respectiv „The 1995 Malinowski Award Lecture: Social Organization and Development Anthropology” și „The Risks and Reconstruction Model for Resettling Displaced Populations”.

Nu poate fi un final mai potrivit pentru a-l descrie pe Michael M. Cernea decât utilizând caracterizarea elogioasă pe care i-o face Leif Christofersen, cel care l-a angajat în anul 1974: „Competența sa profesională, militantismul său pentru schimbare, competențele analitice și de scriere, spiritul de echipă și capacitatea de leadership sunt mai mult decât coincidențe. Era omul de știință pe care îl căutam și care nu ne-a dezamăgit” (p. 24).

Note:

1. Maritta Koch-Weser, Scott Guggenheim, eds. *Social Development in the World Bank: Essays in Honor of Michael M. Cernea* (Berlin: Springer Nature, 2021).

Bibliography:

- Koch-Weser, Maritta, and Scott Guggenheim, eds. *Social Development in the World Bank: Essays in Honor of Michael M. Cernea*. Berlin: Springer Nature, 2021.